

Saffraanperen

De oudste gecultiveerde boom in Zuid-Afrika is uit Nederland afkomstig. Het is een oude Saffraanpeer uit de tijd van de Verenigde Oostindische Compagnie. In 1652 is Hendrik Boom, in opdracht van gouverneur Jan van Riebeeck, begonnen met de aanleg van een groenten- en fruituin, om de VOC-schepen (op weg naar de Oost) te kunnen voorzien van vers voedsel ter voorkoming en

Wintersaffraanpeer Bon Chrétien d'Hiver.

genezing van scheurbuik, een gevreesde ziekte als gevolg van een Vitamine-C tekort op deze lange reizen. Tien jaar later was de tuin al 21 ha groot, en was het met recht een 'bloeiend' bedrijf. De VOC-compagniestuin is nu een fraai aangelegd en onderhouden park met vele bijzondere planten en bomen.

De oude Saffraanpeer zal vrij snel na de stichting van de tuin zijn geplant. Ze geeft in de herfst nog steeds veel peren. Waarschijnlijk is het de Herfstsaffraanpeer, al wordt dit uit de Zuid-Afrikaanse bronnen niet duidelijk! De vier stammen, die nu ondersteund worden, komen uit hetzelfde wortelstelsel voort als de ori-

ginele boom. De boom is aan het afsterven, daarom zijn er verschillende jonge bomen met enthout van de boom geënt.

De naam Saffraanpeer is een synoniem voor een drietal zeer oude perensoorten die bij ons bekend staan als Bon Chrétien's, namelijk:

- Bon Chrétien d'Été of Zomersaffraanpeer, andere synoniemen zijn: Apothekerspeer, Bestevaer, Brabantsche Graziol, Canelle, Gratiolle de Napoli, Gratiolle de Roma, Kaneelpeer, Kanjuweel, Kruid-Kanjuweel, Marsepein-Peer, Malvasier-Peer, Rechte Saffraanpeer, Schager Maagd, Suikerkandijpeer, Zomer-Gratiol (in Brabant), Safran d'Été, Zomer Bon Chrétien, Zomer Safran;
- Bon Chrétien d'Automne of Herfstsaffraanpeer. Synoniemen zijn Bon Chrétien d'Espagne, Gratiolle d'Automne, De Janvry, Herfst Bon Chrétien, President d'Espagne, Safran d'Automne, Van Dijk'speer;
- Bon Chrétien d'Hiver of Wintersaffraanpeer. Synoniemen zijn: Safran d'Hiver Anguisse, St. Martin, Wintergratiol, Winter-Apothekerbirne.

De Zomersaffraanpeer is het eerst gedocumenteerde perenras in de USA. In 1647 ontving Peter Stuyvesant, gouverneur van Nieuw Amsterdam, het latere New York, een jonge boom van de Bon Chrétien d'Éte (Zomersaffraanpeer), die hem uit

Frankrijk was toegestuurd. Veel entjes van de boom zijn daarna verspreid onder de Hollandse kolonisten in de Hudson Valley. De oorspronkelijke boom werd middenin het centrum van New York geplant. Na ruim twee eeuwen werd hij omvergereden door een zware paardenkar

Saffraanperen lijken sterk op elkaar, eigenlijk verschilt voornamelijk de rijptijd. De Zomersaffraan rijpt begin september en is kort houdbaar, de Herfstsaffraan is plukrijp in november en is tot half januari te bewaren en de Wintersaffraan is pas in december rijp en is tot in maart te bewaren. Het zijn grote tot zeer grote vruchten, enigszins langwerpige, geribd en erg gebobbeld. De kelk ligt diep gezonken en de steel is lang en stevig. De kleur is bij rijpheid bleekgeel met soms een rode blos, waarop zwarte vlekjes en stipjes zichtbaar zijn. Het vruchtvlees is bros, zoet, zacht en zeer aromatisch. Soms wat wrang. De boom heeft een warrige kroon. De Wintersaffraanpeer is groter dan de andere twee en de boom heeft een minder warrige kroon dan die van de andere twee. De Herfst- en Wintersaffraan zijn meer geschikt als stoofpeer dan als handpeer. De Zomersaffraan is een bruikbare handpeer.

Omdat de Saffraanperen hier niet meer te vinden zijn, heeft de POMologische vereniging Noord-Holland vorig jaar enthout van de Zuid-Afrikaanse boom laten halen en er in de collectietuin in de Beemster een boompje van aangeplant.

Waarom de peren Saffraanperen heten, is ons niet bekend.

Jan Veel

Herfstsaffraanpeer.

Wintersaffraanpeer.

Zomersaffraanpeer.